

בית הלוי פרשת ויצא

בית הלוי בראשית פרק כח

(י) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. וכתב רש"י דלא היה צריך לכתוב רק וילך חרנה רק ללמדך שהיה יציאתו ניכר דיציאת צדיק עשה רושם. עוד י"ל דבכל אדם היוצא ממקום למקום יש בזה אופנים **או דעיקר תכליתו היא היציאה** ממקום הראשון משום איזו סיבה וע"כ מוכרח הוא לילך למקום אחר אבל עיקר כוונתו ורצונו היא היציאה, **או משום דצריך להיות במקום השני** וזהו עיקר תכלית כוונתו בההליכה. וביעקב נתלכדו שתי הכוונות. דעיקר כוונתו בהליכתו לקיים מצות כיבוד אב ואם, דרבקה אמרה לו הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך ועתה כו' קום ברח לך אל לבן, **דעיקר כוונתה היה שלא יהיה בבאר שבע** מקום שעשו שם והעיקר בזה הוא היציאה. וליצחק לא אמרה כל זאת רק שלא יקח אשה מבנות כנען וצוה לו קום לך פדנה ארם וקח לך אשה מבנות לבן **ותכלית ציוויו היה ההליכה לחרן**. ויעקב קיים דברי שניהם שהוא היציאה וגם ההליכה לחרן ושניהם היה אצלו לעיקר ותכלית, וזהו שאה"כ בפרשה שלמעלה וישמע יעקב אל אביו ואמו וילך פדנה ארם שנתכוין לקיים דברי שניהם. ומצאתי באוהל יעקב שכתב כעין זה:

ובמדרש רבה (סח יג) איתא ריב"ל פתר קרא בגליות ויצא יעקב מבאר שבע הד"א (ירמיה טו) שלח מעל פני ויצאו, וילך חרנה כמד"א (עיין איכה א) כי ה' הוגה ביום חרון אפו, הרי דמפרש חרנה לשון חרון. וכוונת המדרש דמפרש דכל מה שכתוב ביעקב הוא **סימן לבניו בגלותם**. דגם בהם היו שני דברים הנ"ל. **היציאה והגירוש מארץ ישראל, וההגעה לארץ נכריה לא להם, ושניהם הם בהם לתכלית, וכדמפרש ויצא יעקב** כמד"א שלח מעל פני ויצאו, דמשמעות הכתוב דעיקר כוונת הגלות הוא היציאה מארץ ישראל וזהו שאמר ויצאו שלא יהיו כאן. והכוונה בזה **דארץ ישראל בקדושתה אינה סובלת עליה עוברי עבירה והיא ארץ אשר ה' דורש אותה מראשית שנה עד אחרית שנה וע"כ כשחטאו שלחם ממנה**, וזה לא היה לעונש על חטאם דהרי היה יכול להענישם בעודם יושבים עליה רק היה **לטובתם** דאם היו עונשים באים לא היה להם תקומה חלילה וע"כ שלחם לחו"ל אשר **שם גם אם אינם צדיקים יוכלו להתקיים**, ועיין ברמב"ן פרשת בחקותי שכתב דכל הקללות שבתוכה נאמרה רק בהיותם בארץ ישראל ולא בהיותם בחו"ל. ועכ"פ **העיקר הוא היציאה**. ואמר עוד וילך חרנה ומפרש המדרש לשון חרון אף דגם ההגעה של החרון הוא ג"כ התכלית בזה. וכמו שכתבנו בספר בית הלוי (דרוש ז) על הפסוק (בירמיה ט"ו) כה אמר ה' שלח מעל פני ויצאו והיה כי יאמרו אליך **אנה נצא ואמרת להם אשר לחרב לחרב, וביאור הפסוק דבמסכת חגיגה (ה ע"ב) איתא דאחוי ליה ההוא צדוקי לריב"ח עמא דאהדרינהו מריה לאנפיה מיניה אחוי ליה עוד ידו נטויה עלינו, והקשה שם המהרש"א דהרי הך קרא כתיב גבי פורעניות (בישעי' ה ט י) בכל זאת לא שב אפו ועוד ידו נטויה, דהטור כתב בחושן משפט דאבידה מדעת הוא הפקר ואם הניח כיסו ברה"ר נעשה הפקר וכל מי שירצה יכול לזכות בו. וכתבנו לחלק בין מניח כיסו ברה"ר לבעה"ב הזורק כלי מראש גגו דמבואר להדיא במסכת ב"ק (דף כ"ו) דלא נעשה הפקר מדשקיל וטרי שם בבא אחר ושברו אם חייב או לא. והחילוק הוא דבמניח כיסו ברה"ר ולא איכפת ליה כלל מה שיהיה בו הוא דס"ל להטור דהוא הפקר אבל בזורק כליו לשוברם דיש לו בזה כוונה ורצון לשוברו כל זמן שלא נשברו הם שלו עדיין. וזהו דהצדוקי אמר לו עמא דאהדרינהו מריה לאנפיה מיניה **דכבר סילק השי"ת רשותו מהם ואינם עוד שלו כלל**. רק זה היה אם הקדוש ברוך הוא משלחם מא"י ולא איכפת ליה במה שיעשו הכשדים בהם, והראה לו ריב"ח **עוד ידו נטויה עלינו** דשלחם לשם **בכוונה מיוחדת שיסבלו שם יסורים** והוי כמו זורק כליו לשוברם דהם שלו עדיין. וזהו שאה"כ שלח מעל פני ויצאו והיה כי יאמרו אליך **אנה נצא פי' באיזו בחינה תהיה היציאה ואמרת להם אשר לחרב לחרב שלא תהיו סבורים שאני משלח אתכם ויהיה כפי שיזדמן אם לטוב או למוטב רק שילוחי אתכם לשם הוא לתכלית ורצון לחרב ולרעב דוקא. וזהו שדרש כאן וילך דהליכה לחרון אפו היא ג"כ התכלית בגלות. ועל כוונה זו הולך הפסוק (בירמיה י"ד) המאוס מאסת את יהודה אם בציון געלה נפשך מדוע הכיתנו ואין מרפא, **דמהא דהכיתנו מוכח דאינו מאיסה ועדיין הם ברשותו:******